

jde o likvidní nároky náhradní (rozh. min. orby ze dne 24. července 1884 č. 12.796).

VI. Náhrada nákladů:

1. Náklady komisionelního šetření a projednávání má nésti strana, která žádala, aby se řízení zavedlo, nebo

2. která svou vinou a jmenovitě svévolnými námitkami k němu podnět dala a úřad naléztí má o tom, pokud straně prohrávší nahraditi jest výlohy, které vinou svou odpůrci způsobila.

3. Náklady vyšetřování přestupků zákona postihují odsouzeného (§ 98 většiny zem. zákonů vodních). Má-li se konstatovati svémocné odvedení vody na cizí pozemky, povinna jest hraditi komisionelní výlohy ta strana, která svémocným jednáním svým zavdala podnět k zakročení komise (rozh. ze dne 24. října 1895 č. 5011, sb. »Budwinski« č. 8935).

V řízení o rušené držbě ve věcech vodních postihují náklady komise odsouzeného (rozh. ze dne 27. listopadu 1895 č. 5546, sb. »Budwinski« č. 9051).

Stavebník viz Pán stavby.

Stavění promlčení viz Promlčení.

Stavidla viz Zdýmadla.

Stavitelé jsou oprávněni prováděti stavby pozemní a jim příbuzné ve spojení s pracemi různých stavebních živností svým vlastním pomocným personálem. Živnost stavitelská náleží mezi koncessované stavební živnosti.

I. Spůsobilost.

1. Uchazeči jsou povinni předložiti průkaz o své spôsobilosti (viz čl. Živnosti stavební). Aby kdo směl býti v živnosti jako stavitel upotřeben, musí prokázati pravidelně, že dříve po dobu šesti let prakticky se vzdělával. Výjimky nastupují jen v těchto případech:

a) Uchazeči, kteří absolvovali školu stavební neb inženýrskou na některé vysoké škole technické složením obou státních zkoušek neb kteří s dobrým prospěchem absolvovali vyšší průmyslovou školu stavebně technického směru na některé státní průmyslové škole neb jiném rovnocenném, právem veřejnosti opatřeném ústavě, mají podati průkaz, že se za příčinou praktického naučení dotyčné živnosti v ní dali po 6 měsíců, po případě jeden celý rok zaměstnávat, při čemž praxe před dobou studijní neb mezi ní konaná se vpočítává (§ 10 ad lit. c) zák. ze dne 26. prosince 1893 č. 193 ř. z.).

b) Při uchazečích, kteří jako důstojníci vojenského sboru stavitelského (genie) absolvovali vyšší kurs, pokládá se průkaz určeného praktického vzdělání tehdy za podaný již, byl-li v době, kdy byli přiděleni k vojenskému stavitelskému náčelnictvu (genijnímu štábu) nejméně 6 let zaměstnání při stavitelství pozemním a službě opevňovací (§ 12, odst. 6).

2. Zkouška stavitelská. Ta má obsahovati

a) vypracování projektu pro větší budovu na daném místě stavebním a dle daného programu, se všemi potřebnými půdorysy, průřezy a fačadami a znázorněním nejdůležitějších ve projektu přicházejících konstrukcí;

b) písemné zodpovědění otázek z matematiky, z názorného a praktického měřictví, z mechaniky a stavební mechaniky, dále z nauky o stavebních surovinách a jich upotřebením, z nauky o stavebním konstruování s ohledem na pozemní stavby.

c) ústní zodpovězení otázek ze stavební praxe, z předpisů stavebních a stavebního zdravotnictví (§ 1 nař. ze dne 29. prosince 1893 č. 195 ř. z.). Pro odbývání zkoušky ustanovena v sídle každého politického zemského úřadu zvláštní komise (§ 7 cit. nař.). Uchazeči o oprávnění stavitelské mohou zkoušku z theoretické části po dokonáném dvacátém roce svého věku složit kdykoliv, z části praktické však teprve rok po dokonání svého praktického upotřebení (§ 13 cit. nař.). Nabyté vysvědčení o zkoušce uchazečů o stavitelské oprávnění, s dobrým výsledkem vykonané, pozbývá platnosti, jestliže ten, kdo zkoušce se podrobil, po ní plných 10 let v dotyčné živnosti prakticky nepracoval (§ 15 cit. nař.).

II. Rozměr živnosti.

1. Oproti jiným stavebním živnostem: Před zákonem ze dne 26. prosince 1893 o upravení koncesovaných živností stavebních, veden byl velký a stálý boj mezi staviteli a zednickými mistry o otázku, zda jsou stavitelé sami jen a výhradně oprávněni vésti a prováděti stavby pozemní, a z druhé strany o otázku, zda jsou oprávněni stavitelé prováděti sami svými pomocnými dělníky práce, spadající do oboru mistrů zednických. Obě otázky zodpověděl správní soudní dvůr nálezem ze dne 16. května 1891 č. 828, sb. »Budwinski« č. 1093 a ze dne 19. února 1886 č. 482, sb. »Budwinski« č. 2929 ve prospěch stavitelů kladně. Stavební úřady následkem toho také ustanovily, že pro komise stavební jsou v první řadě přípustni jen stavitelé a soukromí technické a že stavebními pány při jich stavbách mají býti upotřebeny jen osoby oprávněné. Zedničtí mistři octli se tím v postavení velmi nevýhodném a poukazovali k tomu, že tímto rozluštěním jmenovaných sporných otázek jsou ohroženi v samostatném vykonávání svých živností a zvláště na venkově při panujícím nedostatku stavitelů provádění staveb zednickými mistry je přímo nutné. K těmto důvodům většinou velmi závažným vzal zákon ze dne 26. prosince 1893 náležitý zřetel a dle toho oprávnění stavitele vůči ostatním stavebním živnostem a zvláště oproti zednickým mistrům (zvláště v místech, jež za vyňata jsou prohlášena) přesně stanovil. (Viz čl. Živnosti stavební.)

2. Oproti ostatním živnostem:

a) Obchodní a živnostenská komora ve Feldkirchenu vyslovila se, že při nedostatku zákonných ustanovení o tom z důvodů věcných nemůže býti bráněno, by stavitel měl dílnu pro zámečnické správký, povolání však k tomu že má býti výslovně jen na správy pro vlastní stavebně-živnostenskou potřebu omezeno.

b) Otázka, zda je stavitel oprávněn ku nivellování ulic a dláždění ulic, byla kladně zodpověděna obchodní a živnostenskou komorou plzeňskou.

c) Stavitelé, kteří z boží cementové vlastní výroby nepoužívají pouze pro své stavby, nýbrž přenechávají je prodejem i jiným osobám a tedy tímto zbožím obchodují, mají tuto samostatnou živnost ohlásiti a úřady ji zvlášť zdaniti. (Dobrozdání obch. a živn. komory solnohradské.)

d) Stavitelé nejsou oprávněni prováděti práce stavebních živností pomocných, jako stavebního truhlářství, zámečnictví neb klempířství a pod. bez oprávněných mistrů.

III. Druhy živnosti stavitelské.

Oprávnění úředně autorisovaných soukromých techniků (úředně autorisovaných civilních inženýrů, stavebních inženýrů, architektů a strojních

inženýrů) není dotčeno zákonem ze dne 26. prosince 1893. Pokud však právě jmenovaní provádějí stavby pozemní a jiné příbuzné stavby vlastním živnostenským pomocným personálem, jsou podrobena ustanovením šesté a sedmé hlavy živnostenského řádu.

1. Civilním inženýrům přiznáno právo prováděti se všemi stavitelům příslušejícími právy novostavby i opravy a vůbec práce z oboru umění stavitelského a mechanicky, vědecky i prakticky je vésti, podobné zakázky přijímati a stavby jinými provedené schvalovati.

2. Stavitelům přísluší všechna tato práva jen potud, pokud se vztahují ku stavbám pozemním a architektuře.

3. Zeměměřiči, geometři jsou pouze oprávněni prováděti měření a geometrické výpočty a o tom vyhotoviti plány. Jim je však zůstaveno po vyplnění podmínek živnostenského zákona s oprávněním civilního geometra spojití koncessi pro živnost stavitelskou. Zvlášť může býti na základě předložení plánů, podepsaných civilními inženýry a architektky dáno úřední povolení ku stavbě.

IV. Ustanovení trestní.

1. Opomene-li stavitel při stavbě postavití výstražná znamení, dopouští se přestupku, event. i přečinu proti bezpečnosti života. Trest: 10—50 zl. a, byl-li někdo poškozen, vedle této pokuty ještě vězení od jednoho do tří měsíců. Nastala-li však smrt neb těžké poškození na těle člověka, jest trest: tuhé vězení od 6 měsíců až do 1 roku (§ 380 tr. z.). Dle § 648 voj. tr. z. jest toto opomenutí v obou případech přečinem.

2. Téhož přestupku vinen jest stavitel, který provádí stavbu s lešením neb který má části budovy podpěrami zajistit, jestliže lešení nebo budova se boří. Trest: poprvé 25—200 zl. Po druhé vedle této pokuty stane se povinným pro budoucnost vždy ke své stavbě vzíti na pomoc jiného stavitele pod ztrátou své stavitelské koncesse (§ 383 tr. z.); dle § 651 voj. tr. z. jest tento případ jako přečin tímtež trestem stížen. Byl-li kdo zřízením usmrčen neb tělesně těžce poškozen, nastupuje trest od 50 zl. do 500 zl. a vedle toho ještě také vězení od 6 měsíců do 1 roku; staviteli takovému má býti vedení stavby na tak dlouho zakázáno, až by před znalci dokázal, že v této části stavebního umění své znalosti dostatečně zdokonalil. Projeví-li však stavitel při vyšetřování některého, v předcházejícím obsaženého případu hrubou nevědomost, má mu býti hned při prvním případě další vedení stavby zakázáno (§ 384, § 385 tr. z., §§ 652 a 653 voj. tr. z.). Vedle toho má býti odsouzenec dle voj. tr. z. ve všech případech, ve kterých nastupuje ztráta práva stavitelského neb oprávnění, prováděti stavby, nalézá-li se ve státní službě, z ní propuštěn (§ 654 voj. tr. z.).

Osnova nového trestního zákona obsahuje ustanovení, že ten, kdo při vedení nebo provádění stavby jedná proti všeobecně uznávaným pravidlům stavebního umění tak, že z toho pro jiné povstává nebezpečí, má býti potrestán vězením až do 1 roku nebo pokutou až do 1000 zl. Způsobena-li jednáním tím smrt člověka, nastupuje vězení od 3 měsíců do 3 let (§ 347 osnovy). Vazbou nebo pokutou do 300 zl. má býti trestán, kdo provádí stavby, správy nebo bourání budov, studní, kanálů, lešení a jiných stavebních děl, aniž by při tom zavedl nutná bezpečnostní opatření (§ 463 osn. tr. z.).

Stávky viz Dělníci, XII.